

Darba lapa. Narkotiskās vielas.

Darbs 6 grupās. Pie ārsta.

Sadalās, kurš lietotājs, kurš ārsts. Lietotājs stāsta par pazīmēm. Ārsts noklausās-izstāsta lietošanas sekas.

Darba lapa- Amfetamīni.

Tās ir narkotikas ar uzbudinošu iedarbību. Galvenokārt tiek ievadītas vēnā, lieto arī iekšķīgi.

Šīs narkotikas mūsu valstī iegūst no ārstnieciskajiem preparātiem, kas satur efedrīnu.

Visbiežāk amfetamīnus izmanto šādi:

efedrons – lietošanai sagatavots šķīdums, ko iegūst ķīmiskas reakcijas rezultātā; tam ir rozā krāsa, tas var būt caurspīdīgs un smaržot pēc vijolītēm;

pervitins, metamfetamīns – lietošanai sagatavots šķīdums, ko iegūst sarežģītas ķīmiskas reakcijas rezultātā; eļļains šķidrums, dzeltenā krāsā vai caurspīdīgs, smaržo pēc āboliem;

efedrīns – balti kristāli, ko iegūst no efedras auga; to lieto ārstniecībā, kā arī, lai iegūtu efedronu un pervitīnu, visbiežāk, izmantojot ārstnieciskus preparātus;

"speed" – lietošanai gatavi dzeltenīgi kristāli, ko ieelpo, smēķē vai šņauc.

Šo narkotiku lietošana visbīstamākā ir pusaudžu vecumā, jo psihiķes traucējumi sākas ļoti ātri.

Lietošanas pazīmes: pārmērīgs kustīgums;
pļāpīgums;
darbošanās ir neproduktīva un vienveidīga;
nav bada sajūtas;
izjaukts miega un nomoda režīms;
iestājas spēcīga seksuālā tieksme.

Narkotikas iedarbība ilgst no 2 līdz 12 stundām (atkarībā no narkotikas tipa). Veidojas psihiskā un fiziskā atkarība. Ilgstoši lietojot, deva nemitīgi jāpalielina.

Amfetamīna narkomānijai raksturīgi "plosti" – lietošanas periodus nomaina "tukšie" periodi, kuri laika gaitā kļūst arvien īsāki.

Abstinencei raksturīgas spēcīgas depresijas un disforiski (dusmu) simptomi.

Paaugstināta miegainība, ko nomaina nervozitāte, agresijas lēkmes. Vēlāk rodas nepamatota trauksmes sajūta un aizdomīgums. Iespējami pašnāvības mēģinājumi.

Amfetamīnu lietošanas sekas: nepārtraukta amfetamīnu lietošana var provocēt latentas psihiskas saslimšanas;

sirds asinsvadu sistēmas un visu iekšējo orgānu bojājumi;

ļoti liels risks saslimt ar AIDS un hepatītu, lietojot kopējas šļirces;

aknu bojājumi narkotiku sliktās kvalitātes dēļ – aknās deponējas jods, kālija permanganāts un sarkanais fosfors, ko izmanto, izgatavojot narkotikas;

stipri pazeminās imunitāte, tāpēc lietotāju apdraud infekcijas slimības;

rodas psihiska un fiziska atkarība;

ļoti reāli ir pārdozēšanas draudi, kam var būt smagas sekas, ieskaitot nāvi.

Darba lapa. Trankvilizatori (miega un nomierinoši līdzekļi)

Ļaunprātīgi bieži tiek lietoti dažādi nomierinoši un miegu izsaucoši medicīniski preparāti. Tos bieži izraksta ārsti, kad nepieciešams mazināt trauksmi, veicināt miegu, panākt muskuļu relaksāciju, kā arī pretkrampju efektu. Parasti lietošana ir iekšķīga, bet dažreiz lieto arī injekciju veidā. Šīs vielas ir dažādas krāsas un izmēra tablešu, kapsulu, pulveru un ampulu veidā. Šo vielu reibuma simptomātika ir līdzīga alkohola reibumam – eiforija, miegs ar emocionālu nestabilitāti, uzmācība, lēna domāšana, miegainība, neskaidra valoda un kustību traucējumi, dažreiz arī apdullums.

Miega un nomierinošu līdzekļu lietošanas sekas: ātri iestājas izteikta psihiska un fiziska atkarība, lai sasniegtu to pašu efektu devas jāpalielina; abstinences (paģiru) sindroms pēc lietošanas ir diezgan smags, it sevišķi lietojot barbiturātus – tas izpaužas kā nemiers, depresija, bezmiegs, pat suīcīdas tendences, laužošanas sāpes lielajās locītavās, iespējamās ilgstošas psihozes delīrija veidā un krampju sindroms; šīs psihotropās vielas no organisma izdalās lēni, abstinences sindroms ilgst nedēļām, pat mēnesi; bieži uz ādas rodas dažādi strutaini izsitumi; var rasties distrofiskas izmaiņas aknās, sirds muskulī.

Darba lapa. Ekstazī.(ecstasy, ekstāze) ir nelegāla sintētiska narkotiska viela.

Ķīmiskā savienojuma saīsināts nosaukums ir "MDMA". Pēc sava sastāva un iedarbības ekstāzi ir līdzīgs stimulatoriem un halucionogēniem. Pētījumi ir pierādījuši, ka ekstāzi pazemina serotonīna (viela smadzenēs, kas nosaka cilvēka garastāvokli) daudzumu smadzenēs. Tās ir baltas, brūnas, rozā vai dzeltenas tabletes, vai daudzkrāsainas kapsulas. Bieži vien tabletes ir ar zīmējumiem. Tās visbiežāk izplata nakts klubos, diskotēkās, plaši izplatītā arī viltotu tablešu pārdošana (kas vispār nav MDMA, bet satur LSD, amfetamīnus un citas vielas).

Reibuma simptomi: Vielas narkotiskā iedarbība ilgst no 3 līdz 6 stundām, palielinās izturība, jūtams fiziskā spēka pieplūdums, paātrinās visas organisma reakcijas, sajūtas kļūst spilgtākas. Šīs narkotikas iespaidā tās lietotājs var izturēt ārkārtējas fiziskas un emocionālas slodzes, negulēt un nejūties noguris. Kad narkotikas iedarbība beigusies, iestājas apātisks stāvoklis, cilvēks kļūst depresīvs, noguris un miegains. Šāds stāvoklis var ilgt vairākas dienas, jo organismam jāatjauno iztērētie spēki.

Lietošanas sekas: ātri rodas psihiskā atkarība – bez vielas cilvēks vairs nav spējīgs produktīvi strādāt;
lietošana noved pie fiziska un garīga izsīkuma;
garīga iztukšošanās izraisa depresijas, pašnāvības;
Ir bijuši vairāki nāves gadījumi MDMA lietošanas rezultātā, ko izskaidro ar "siltuma šoku", kas rodas šo narkotiku iespaidā stundām ilgi dejojot karstās, nevēdinātās diskotēku telpās;
daži cilvēki ārkārtīgi jūtīgi reaģē uz MDMA, pat parastā MDMA deva tiem var būt nāvējoša;
pasliktinās organisma spēja pretoties slimībām, īpaši sievietēm veicina urīnceļu un dzimumorgānu slimības;
negatīvi ietekmē aknu darbību, var izraisīt "dzeltenu kaiti";

var kļūt par pēkšņas nāves cēloni, izraisot sirds mazspēju, asinsizplūdumus smadzenēs, plaušu darbības traucējumu un organisma atūdeņošanu.

Darba lapa. Haluciogēni.

Halucinogēnu reibuma pazīmes: paātrināts pulss, paaugstināts spiediens; paplašinātas acu zīlītes, roku trīce, ādas sausums; reibums saistīts ar izmaiņām laika, telpas, attāluma sajūtās un sava ķermeņa uztverē, rodas nereālas ilūzijas un halucinācijas. LSD iedarbību parasti apraksta kā "ceļojumu".

Lietošanas sekas: LSD var provocēt latentas psihiskas saslimšanas, izsaucot mānijas, paranoiju, šizofrēnijai līdzīgus stāvokļus; LSD var izsaukt izteiktus trauksmes stāvokļus un panikas lēkmes, arī agresiju, tās var būt ne tikai narkotiku lietošanas laikā, bet arī parādīties vēlākā laikā pēc lietošanas; LSD lietošanas iespaidā mainās lietotāju personība; LSD vājina spriešanas spējas; LSD iespaidā nedrīkst vadīt transporta līdzekļus un darboties ar citiem mehānismiem.

Darba lapa. Inhalanti.

Šajā grupā ietilpst narkotiskas iedarbības gaistošas vielas. Tās ir sadzīves ķīmijas vielu sastāvā: krāsvielās, šķīdinātājos, līmēs, lakās. Pašas par sevi inhalanti nav narkotikas. Reibuma sajūta rodas, ja šīs vielas organismā nokļūst lielākā daudzumā.

Reibuma simptomi Kustību koordinācijas traucējumi, halucinācijas, miegainība, iespējama lietotāja neadekvāta rīcība. Efekts zūd strauji, tādēļ lietotāji bieži atkārto vielas ostīšanu. Inhalantus parasti lieto jaunākā un vidējā skolas vecuma pusaudži.

Lietošanas sekas izraisa toksisku nieru, aknu bojājumu; var iestāties nāve – pārdozēšanas, noslāpšanas, sirdsdarbības traucējumu rezultātā; veicina pneimoniju, bronhīta rašanos; veidojas neatgriezeniski galvas smadzeņu bojājumi – pavājinās atmiņas, interešu zudums, uztveres spēju pazemināšanās, pat plānprātība; palielina iespēju rasties apdegumiem un citiem nelaimes gadījumiem.

Darba lapa. Kokaīns (kreks)

Kokaīns ir narkotiska viela, ko iegūst no kokas krūma lapām. Kokaīns, līdzīgi amfetamīniem, ir stimulants, bet tā darbība ir īslaicīgāka. Tas ir balts pulveris, kuru var iešņaukt un injicēt. Kreks ir ķīmiski pārveidots kokaīns kristālu veidā, ko izmanto smēķēšanai.

Reibuma simptomi Kokaīna lietošana mazās devās izsauc īslaicīgu reibumu, ko pavada mundrums, paaugstinātas uztveres spējas, labsajūta. Reibums var arī izpausties negatīvi ar baiļu sajūtām. Lielākas lietošanas devas var novest pie nekontrolējamās un agresīvas rīcības, it sevišķi kopā ar alkoholu. Fiziskie simptomi uzrāda paātrinātu sirdsdarbību, elpošanu, ķermeņa to paaugstināšanos, svīšanu, bālumu, mazinās nepieciešamība pēc miega un ēdiena. Kokaīns organismā ļoti ātri noārdās, tāpēc tā bieža lietošana nelielās devās var dienas laikā radīt pārdozēšanas iespējas.

Lietošanas sekas: ēstgribas un svara zudums, bezmiegs;

nepārtraukta lietošana var izraisīt depresīvus stāvokļus, aizdomīgumu, psihomotoru uzbudinājumu, izsaukt halucinācijas un psihozes; injicējot kokaīnu, pastāv risks saslimt ar hepatītu un AIDS, bojāt vēnas, radīt trombozes un abscesus; pārdozēšanas rezultātā rodas krampji, elpošanas traucējumi, ļoti augsta ķermeņa t° ; veidojas izteikta psihiska atkarība.

Darba lapa. Marihuāna un hašišs. (kaņepju preparāti)

Kaņepju preparātu lietošanas pazīmes

Visi negūst vienādas sajūtas, lietojot kaņepju preparātus. Līdztekus ļoti patīkamām sajūtām var rasties arī izteikti negatīvas izjūtas. Viss atkarīgs no garastāvokļa, organisma individuālajām īpatnībām. Raksturīga ir spēcīga bada un slāpju sajūta, apsarkušas acis.

Nelielas devas ieņemšana izraisa divējādas organisma reakcijas: gan relaksāciju, gan stimulāciju. Šo sajūtu var papildināt pastiprināta krāsu un skaņu uztvere, paaugstināts jūtīgums pret gaismu, jo acu zīlītes ir stipri palielinātas. Ja lietotājs ir šāda stāvoklī, tad nespeciālistam būs grūti pateikt, ka tas atrodas narkotiku reibumā, un to varēs noteikt tikai pēc ārējām pazīmēm.

Ja ieņemta *liela deva*, tad vieniem novēro palēninātu reakciju, sagurumu, neskaidru runu, bet citiem – emociju "uzliesmojumus", skaļus smiekļus, iespējama agresivitāte, nemotivēta rīcība. Uzvešanās var kļūt neadekvāta. Dažkārt var sākties halucinācijas. Iespējams, ka narkotiku lietotājs vairs "nesajūt savu ķermeni", tam ir izkropļota telpiskuma izjūta, kas izraisa bailes un paniku.

Telpā ilgi saglabājas raksturīga (dedzinātu auklu) smaka, ar kuru mēdz piesūkties arī apģērbs.

Lietošanas sekas: ilgstošas lietošanas rezultātā noteikti veidojas psihiskā atkarība; atkarībā no vecuma, lietošanas biežuma un organisma individuālajām īpatnībām, atkarības veidošanās ātrums un smagums dažādiem cilvēkiem var stipri atšķirties;

atkarības stadijā smēķēšana vairs apmierinājumu nesniedz, taču kļūst par nepieciešamību; gaidītā efekta trūkums noved pie tā, ka tā sasniegšanai tiek lietots alkohols vai citas narkotikas; abstinences stāvoklī slimnieku moka bezmiegs, viņš kļūst nervozs, satraukts; smēķēšana veicina bronhītu, emfizēmas, plaušu vēža rašanos; pazeminās imunitāte; laika gaitā izmainās raksturs, pasliktinās atmiņa, koncentrēšanās un prāta spējas, veidojas t.s. "amotivācijas" sindroms; vīriešiem samazinās spermatozoīdu skaits un dzimumhormonu līmenis; sievietēm izsauc – mēnešreižu traucējumus un neauglību.

